

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

Назва курсу Нормативний/вибірковий	ОЗП-01 Філософія науки нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр Професійна освіта. Цифрові технології
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	<i>2019/ I семестр /I курс (1,9 років)</i>
Викладач	Троїцька Тамара Серафимівна
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/troyitska-tamara-serafymivna-golova-sektsiyi/
Контактний тел.	Спілкування наживо у години консультацій та через повідомлення на сайті ЦОДТ
Е-mail:	Повідомлення та відправка завдань виключно через сайт ЦОДТ
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1116
Консультації	<i>Очні консультації:</i> 3 пара на кафедрі філософії (ауд. 89) по середах (червоний тиждень) та у четвер (зелений тиждень) <i>Он-лайн консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Філософія науки» є важливим чинником інтелектуального та духовного розвитку студентства, формуванням у студентів здатності до адекватного розуміння та розв'язання теоретичних, методологічних, світоглядних проблем сучасної науки. Запропонована програма створена таким чином, щоб надати студентам цілісне викладення основних проблем філософії науки на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем сучасної науки. Водночас програмою передбачено ознайомити студентів із наявною різноманітністю сучасних наукових та філософських концепцій, щоб розкрити поліфонізм і плюралізм наукового та філософського мислення, надати можливість їх альтернативного сприйняття. Курс покликаний синтезувати набуті знання з фундаментальних, технічних та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття з метою створення підґрунтя методологічного та гуманітарного компонентів магістерського рівня підготовки спеціалістів.

Навчальна програма з курсу «Філософія науки» розрахована на магістрів, майбутніх аспірантів та пошукувачів учених ступенів для спеціальності 015.10 Професійна освіта (Комп'ютерні технології). Вона представлена як вступ до загальної проблематики філософії науки.

Наука розглядається в широкому соціокультурному контексті та в її історичному розвитку. Особлива увага приділяється проблемам кризи сучасної техногенної цивілізації та глобальним тенденціям поступової заміни наукової картини світу, типів наукової раціональності, системам цінностей, на які орієнтуються вчені. Програма націлена на аналіз основних світоглядних та методологічних проблем, що виникають у науці на сучасному етапі її розвитку, й на отримання уявлень щодо тенденцій історичного розвитку науки. Курс «Філософія науки» репрезентує філософські уявлення про науку, її методологічні аспекти. Актуальність курсу також обумовлена тією роллю, яку відіграє наука на сучасному етапі розвитку суспільства, вивченням підвалин науки, основних філософських і методологічних концепцій.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета викладання ОК «Філософія науки» полягає у тому, щоб розвинути у магістрів креативне опанування знаннями в галузі філософії науки, навички філософської рефлексії, здатність критичного наукового аналізу проблематики філософії науки, мотивацію до науково-інноваційної діяльності, уміння поєднувати фахову підготовку та методологічний потенціал філософії науки, враховувати транснаукові, трансдисциплінарні, трансгуманітарні, полікультурні виклики європейського науково-освітнього простору.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- розвиток у здобувачів здатності осмислення актуальних проблем філософії науки як сучасної світової традиції філософського осмислення природи науки;
- формування науково-методологічного світогляду на основі знання особливостей сучасної науки;
- вдосконалення навичок наукового осмислення дійсності.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Метою викладання навчальної дисципліни є оволодіння наступними компетентностями:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність аналізувати та систематизувати науковий та навчальний матеріал.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати різні методи їх розв'язання.

ПРН 3. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	16	14	60

6. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;

- вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1.						
4	Тема 1. Наука як предмет філософського аналізу	Лекція (2год.) Сам. роб. (2 год.)	9,10,15,22	Визначити основні філософсько-методологічні підходи до визначення науки»		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 2. Філософія науки: генеза та етапи розвитку	Лекція (2год.) Сам. роб. (2 год.)	9,10,15,21	Розкрити етапи розвитку науки		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 3. Предмет і головні концепції філософії і методології науки	Практичне заняття 1 (2 год.) Сам. роб. (2 год.)	9, 15,29	Розкрити основні філософсько-методологічні підходи до визначення науки. Підготувати презентацію на тему: «Місце філософії науки в системі філософського знання»	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 4. Наука як специфічний тип знання	Лекція (2 год.) Сам. роб. (2 год.)	9, 15,29	Визначити науку як специфічний тип знання		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 5. Основні стадії	Практичне заняття 2	9,10,15,37	Визначити етапи розвитку науки.	5	впродовж першого

	історичної еволюції науки	(2 год.) Сам. роб. (4 год.)		Підготувати презентацію на тему: «Головні підходи до виникнення науки».		навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 6. Структура наукового знання. Класифікація наук	Лекція (2год.) Сам. роб. (6 год.)	9,10,15,29	Розкрити основи наукового знання		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 7. Специфіка наукового пізнання	Практичне заняття 3 (2 год.) Сам. роб. (4 год.)	1, 9,10,15,20	Визначити науку як специфічний тип знання. Підготувати презентацію на тему: «Особливості науки як процесу пізнання».	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 8. Структура, розвиток і зміна наукових теорій	Лекція (2год.) Сам. роб. (4 год.)	2, 5, 7,15, 25	Визначити основні зміни наукових теорій		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 9. Структура наукового знання. Класифікація наук	Практичне заняття 4 (2 год.) Сам. роб. (4 год.)	10,11,12, 15,29	Визначити структуру наукового знання. Підготувати презентацію на тему: «Структура наукового знання. Класифікація наук»	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 2.						
8	Тема 10. Сучасні концепції структури і розвитку наукового знання	Лекція (2год.) Сам. роб. (6 год.)	1, 5, 9,10,15,21	Розкрити зміст сучасних концепцій структури і розвитку наукового знання		впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

6	Тема 11. Наукові традиції і наукові революції	Практичне заняття 5 (2 год.) Сам. роб. (4 год.)	2, 7, 9,10,15,22	Розгляньте роль традицій і новацій у науці. Підготувати презентацію на тему: «Наукові традиції і наукові революції»	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 12. Головні рівні і методи наукового дослідження	Лекція (2год.) Сам. роб. (6 год.)	9,10,12,28, 37	Характеристика головних методів наукового дослідження.		впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 13. Динаміка наукового прогресу	Практичне заняття 6 (2 год.) Сам. роб. (4 год.)	1, 9,10,15,20	Визначте основні чинники наукового прогресу. Підготувати презентацію на тему: «Динаміка наукового прогресу»	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 14. Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку	Лекція (2год.) Сам. роб. (6 год.)	9,10,12,28, 37	Проаналізувати перспективи розвитку науки у сучасному світі		впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 15. Методи наукового пізнання	Практичне заняття 7 (2 год.) Сам. роб. (6 год.)	2, 5, 7,15, 25	Підготувати презентацію на тему: «Методи наукового пізнання»	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Наука як предмет філософського аналізу	1. Наука, її сутність та генеза. 2. Основні філософсько-методологічні підходи до визначення науки.
Філософія науки: генеза та етапи розвитку	1. Становлення переднауки у стародавніх цивілізаціях. 2. Антична наука. 3. Наука в епоху Середньовіччя.

	4. Новоевропейський період розвитку науки:
Наука як специфічний тип знання	1. Особливості різних видів пізнання. Наука як процес пізнання. 2. Специфічні риси наукового пізнання. 3. Проблема суб'єкта та об'єкта наукового пізнання.
Структура наукового знання. Класифікація наук	1. Емпіричний рівень наукового знання. 2. Теоретичний рівень наукового знання. 3. Основи наукового знання: а) ідеали і норми наукового дослідження; б) наукова картина світу; в) філософські основи науки.
Структура, розвиток і зміна наукових теорій	1. Структура та особливості наукової теорії. 2. Функції наукової теорії. 3. Розвиток наукової теорії. Зміна наукових теорій.
Сучасні концепції структури і розвитку наукового знання	1. Концепція наукового знання неопозитивізму. 2. Фальсифікаціонізм К. Поппера. 3. Модель розвитку науки Т. Куна. 4. Методологія дослідницьких програм І. Лакатоса. 5. Епістемологічний анархізм П. Фейєрабенда.
Головні рівні і методи наукового дослідження	1. Поняття наукового методу і методології науки. 2. Емпіричний та теоретичний рівні наукового дослідження. 3. Методи емпіричного та теоретичного дослідження у комп'ютерних науках.
Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку	1. Наука як соціальний інститут: виникнення та розвиток. 2. Наука і держава: основні проблеми відносин. 3. Морально-етичні аспекти розвитку сучасної науки. Проблема штучного інтелекту і людина

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Предмет і головні концепції філософії і методології науки	1. Філософія науки в системі філософського знання. 2. Поняття науки. 3. Функції науки.
Основні стадії історичної еволюції науки	1. Головні підходи до виникнення науки. 2. Історичний розвиток науки.
Специфіка наукового пізнання	1. Наука як процес пізнання, її особливості. 2. Філософські засади науки.
Структура наукового знання. Класифікація наук	1. Проблеми класифікації наук 2. Структура наукової дисципліни
Наукові традиції і наукові революції	1. Поняття наукової традиції, її значення. 2. Традиції і новації в науці.
Динаміка наукового прогресу	1. Поняття наукового прогресу. 2. Тип науки: поняття й головні історичні особливості
Методи наукового пізнання	1. Емпіричне знання, його специфіка у соціології. 2. Теоретичний рівень наукового знання, його методи дослідження. Комп'ютерні технології у наукових дослідженнях

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Наука як предмет філософського аналізу	Поняття науки. Специфіка наукового знання. Сутність проблеми демаркації й основні критерії науковості. Зв'язок науки та філософії: спільні та відмінні риси. Складові предмета дисципліни „Філософія і методологія науки”. Співвідношення філософія науки та методологія науки. Поняття епістемології. Сутність логіко-епістемологічного підходу до вивчення науки.
Філософія науки: генеза та етапи розвитку	Еволюція поняття науки в Новий час. Основні риси наукового мислення Нового часу. Характерні особливості стану сучасної «великої науки». Місце науки в сучасному суспільстві.
Предмет і головні концепції філософії і методології науки	Класичний позитивізм про сутність науки. Головний зміст емпіріокритицистського підходу до науки. Особливості співвідношення філософії і науки, наданої у межах логічного позитивізму. Специфіка соціологічного та культурологічного підходів у дослідженні розвитку науки. Зміст інтерналізму та екстерналізму в поясненні логіки наукового розвитку.
Наука як специфічний тип знання	Зв'язок науки з людською діяльністю. Характерні риси наукового пізнання порівняно з іншими типами пізнавальної діяльності. Відмінності наукового і стихійно-емпіричного пізнання. Мета і завдання науки як процесу пізнання.
Основні стадії історичної еволюції науки	Співвіднесення поняття переднауки та науки. Основні концепції історичного виникнення науки. Зв'язок науки і філософії в античному суспільстві . Специфіка історичного розвитку наукових знань у середньовічному суспільстві.
Структура наукового знання. Класифікація наук	Сутність й основні складові наукового знання. Головні засади науки. Система ідеалів і норм наукової діяльності. Поняття „стиль наукового мислення” Поняття наукової картини світу.
Специфіка наукового пізнання	Наука і функція передбачення процесів і явищ дійсності. Роль рефлексії в науковому пізнанні. Проблема визначення об'єкта наукового дослідження. Специфіка діяльності суб'єкта наукового пізнання. Штучні (комп'ютерні) мови.
Структура, розвиток і зміна наукових теорій	Принципи верифікації та фальсифікації наукового знання. Зміст методології фальсифікаціонізму. Концепція „третього світу” К. Поппера. Зміст і значення методології науково-дослідних програм І. Лакатоса. Заперечення Ст. Тулміна, П. Фейєрабенда проти методології наукового дослідження і застосування наукового методу.
Структура наукового знання. Класифікація наук	Головні характеристики наукового факту і його місце в дослідженні. Наукова проблема. Зміст і значення наукової теорії. Роль класифікації в науці. Основні історичні підходи до класифікації наук. Специфіка природничо-математичних, соціально-гуманітарних і техніко-прикладних наук на сучасному етапі. Зміст і значення міждисциплінарних наукових досліджень.

Сучасні концепції структури і розвитку наукового знання	Методологічні концепції розвитку науки новітньої епохи. Специфіка індуктивістської моделі зростання наукового знання. Сутність методології конвенціоналізму. Принцип П. Дюгема – У. Куайна. Принцип верифікації та фальсифікації наукового знання. Методологія фальсифікаціонізму. Концепція „третього світу” К. Поппера.
Наукові традиції і наукові революції	Склад наукової теорії. Типи наукових теорій. Мисленнєвий експеримент і його роль у розвитку наукової теорії. Функції наукової теорії. Основні риси наукової революції. Роль «кризи» в розвитку теорії.
Головні рівні і методи наукового дослідження	Основні тлумачення поняття методу. Сутність наукового методу і його специфіка. Зміст поняття „методологія наукового дослідження”. Зв’язок емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання.
Динаміка наукового прогресу	Основні риси індуктивного методу Ф. Бекона. Раціоналізм Р. Декарта і дедуктивний метод. Обмеженість індуктивної та дедуктивної методологічних моделей з позицій розвитку сучасної науки
Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку	Специфіка науки як соціального інституту. Історичні особливості становлення соціального інституту науки. Основні риси наукового співтовариства. Специфіка діяльності наукової школи та її відмінність від наукового напрямку. Процес наукової комунікації. Принципи сцієнтизму та антисцієнтизму. Соціальні передумови співпраці науки та держави. Наслідки і проблеми взаємодії між наукою та державою на сучасному етапі. Етос науки Р. Мертона.
Методи наукового пізнання	Основні загальнологічні методи пізнання. Сутність методу спостереження. Спостереження у науці. Методи порівняння, опису, вимірювання. Сутність і функції експериментального дослідження. Специфіка основних методів теоретичного рівня наукового пізнання. Історичний та логічний методи дослідження. Комп’ютерне моделювання і експеримент.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($\bar{X}_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($\bar{X}_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (\bar{X}_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний
--	---

	<p>контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p> <p>Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Будко В. В. Философия науки: Учеб. пособие. Харьков: Консум, 2005. 268 с.
2. Голубинцев В. О., Данцев А. А., Любченко В. С. Философия. Ростов н/Д.: Феникс, 2007. 541 с.
3. Гришанов І. В., Поліщук І. Є. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки» для магістрантів та аспірантів усіх спеціальностей. Частина І, Херсон: Вид-во ХДУ, 2004. 120 с.
4. Гришанов І. В., Поліщук І. Є. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки» для магістрантів та аспірантів усіх спеціальностей. Частина ІІ. Херсон: Вид-во ХДУ, 2004. 84 с.
5. Гришунин С. И. Философия науки. Основные концепции и проблемы: учеб. пособие. – Москва : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 224 с.
6. Демидов А. Б. Философия и методология науки: курс лекций. Витебск: УО «ВГУ им. П. М. Машерова», 2009. 102 с.
7. Денисов С. Ф. История и философия науки: учеб. пособие. Ч. 1: Наука и её институциональная специфика.. Омск: Изд-во ОмГПУ, 2007. 292 с.
8. Добронравова І. С. Новітня західна філософія науки: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: ПАРАПАН, 2008. 214 с.
9. Золотухин В. Е. История и философия науки: для аспирантов и соискателей. Ростов н/Д.: Изд. центр «Март», 2006. 96 с.
10. История и философия науки: учеб. пособие для аспирантов. / под ред. А. С. Мамзина. СПб: Питер, 2008. 304 с.
11. История и философия науки (Философия науки): учеб. пособие. / под ред. проф. Ю. В. Крянева, проф. Л. Е. Моториной. Москва.: Альф - М; ИНФРА-М, 2011. 416 с.
12. Іщенко М. П., Руденко І. І. Філософія науки: питання теорії і методології: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ : УБС НБУ, 2010. 444 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

13. Канке В. А. История и философия химии: учеб. пособие. Москва : НИЯУ МИФИ, 2011. 232 с.
14. Канке В. А. Философия математики, физики, химии, биологии: учеб. пособие. Москва : КНОРУС, 2011. 368 с.
15. Канке В. А. Философия науки: краткий энциклопедический словарь. Москва : Изд-во «Омега-Л», 2008. 328 с.

16. Канке В. А. Философия экономической науки: учеб. пособие. Москва :ИНФРА-М, 2009. 384 с.
17. Кохановский В. П. та інші Основы философии науки: учеб. пособие для аспирантов. Ростов н/Д. Феникс, 2003. 448 с.
18. Кохановский В. П. та інші Основы философии науки: учеб. пособие для аспирантов. Ростов н/Д.: Феникс, 2008. 603 с.
19. Кохановский В. П. Философия и методология науки: учебник для высших учебных заведений. Ростов н/Д.: Феникс, 1999. 576 с.
20. Лешкевич Т. Г. Философия науки: учеб. пособие для аспирантов и соискателей ученой степени. Москва : ИНФРА-М, 2006. 272 с.
21. Мареева Е. В. Мареев С. Н., Майданский А. Д. Философия науки: Учеб. пособие для аспирантов и соискателей. Москва : ИНФРА-М, 2010. 333 с.
22. Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. пособие. Москва : Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. 564 с.
23. Огородников В. П. История и философия науки. Учеб. пособие для аспирантов. СПб.: Питер, 2011. 352 с.
24. Поліщук І. Є., Галіченко М. В.. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки»: Науково-методичне видання. Херсон: Айлант, 2009. 76 с.
25. Ратніков В. С., Макаров З. Ю. Історія та філософія науки: хрестоматія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Нова книга, 2009. 416 с.
26. Рузавин Г. И. Методология научного познания: Учеб. пособие для вузов. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 287 с.
27. Сергієнко В. В. Філософські проблеми наукового пізнання: навч. посібник. Кременчук : Кременчуцький національний університет ім. Михайла Остроградського, 2011. 103 с.
28. Стёпин В. С. История и философия науки: учебник для аспирантов и соискателей ученой степени кандидата наук. Москва : Академический проект; Трикста, 2011. 423 с.
29. Стёпин В. С. Философия науки: Общие проблемы: учеб. пособие для аспирантов и соискателей ученой степени кандидата наук. Москва : Гардарики, 2006. 384 с.
30. Степин В. С., Горохов В. Г., Розов М. А. Философия науки и техники: Учеб. пособие. Москва : Гардарики, 1999. 400 с.
31. Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник. Москва : Издательство «Экзамен», 2005. 528 с.
32. Философия и методология науки: учеб. пособие для аспирантов / под ред. А. И. Зеленкова. Минск: АСАР, 2007. 384 с.
33. Философия науки: учеб. пособие / В. П. Кохановский, В. И. Пржиленский, Е. А. Сергодеева ; Отв. ред. В. П. Кохановский. Москва ; МарТ, 2005. 492 с.
34. Философия науки: Учеб. пособие. / под ред. А. И. Липкина. Москва : Эксмо, 2007. 608 с.
35. Философия науки в вопросах и ответах: Учеб. пособие для аспирантов / В. П. Кохановский. Ростов н/Д. «Феникс», 2006. 352 с.
36. Философия науки и техники: учеб. пособие. / под ред. В. В. Ильина. Москва : Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 2003. 220 с.
37. Штанько В.И. Философия и методология науки. Учеб. пособие для аспирантов и магистрантов естественно-научных и технических вузов. Харьков: ХНУРЭ, 2002. 292 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Сайт Українського філософського фонду. URL: <http://www.philosophy.ua>
2. Електронна бібліотека "psylib" (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) URL: <http://www.psylib.kiev.ua>
3. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>

4. Ідеали і типи наукової раціональності. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dobr-ideal.html>
5. Бібліотека по філософії URL: <http://filosof.historic.ru/> - на сайті представлена велика бібліотека повнотекстових документів філософської тематики.
6. Концепции современного естествознания. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/naydish-title.html>
7. Електронна бібліотека URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>